

“Pháp bất khả thuyết” — một ngộ nhận phổ biến và sự lười biếng được thần thánh hoá

“Pháp bất khả thuyết” thường được nhắc đến như một đỉnh cao của trí tuệ.

Nhưng đáng tiếc, trong đa số trường hợp, nó chỉ là **một câu nói được dùng để che giấu hai điều**: sự bất lực và sự mơ hồ.

Trước hết, cần phân biệt rõ:
không phải **Pháp không thể được biểu đạt**,
mà là **ngôn ngữ không thể bao trọn Pháp**.

Đây không phải là cùng một điều.

Ngôn ngữ có giới hạn — điều đó hiển nhiên.
Nhưng từ giới hạn của ngôn ngữ mà kết luận rằng chân lý

“không thể nói”,
thì đó không còn là khiêm tốn, mà là **một bước nhảy logic
thiếu trung thực.**

Những ai vội vàng khẳng định “bất khả thuyết” thường rơi vào hai loại:

- Một là **chưa thấy**, nên không biết nói gì
- Hai là **chưa đủ rõ**, nên sợ nói sai

Cả hai đều có thể hiểu được — nhưng không nên được tôn vinh thành chân lý.

Bởi lẽ, nếu chân lý thực sự không thể được chia sẻ,
thì mọi truyền thống giác ngộ lớn của nhân loại đã không tồn tại.

Hãy nhìn vào những người thực sự mang Ánh Sáng.

Họ không im lặng.

Họ nói — nhưng không nói theo kiểu đóng khung,
mà nói bằng hình ảnh, dụ ngôn, nghịch lý, và cả đời sống của chính họ.

Không phải vì họ “không thể nói”,
mà vì họ **biết rằng phải nói theo cách mà người khác có thể chạm vào.**

Đó là một sự khác biệt mang tính bản chất.

Chúa Giêsu không viết triết luận siêu hình.
Ngài kể chuyện: hạt giống, người gieo, kẻ hoang đàng.

Nếu “Pháp bất khả thuyết” theo nghĩa tuyệt đối,
thì toàn bộ những dụ ngôn đó trở thành vô nghĩa.

Nhưng thực tế thì ngược lại:

Chính vì chân lý **có thể được truyền đạt**,
nên nó mới tìm thấy đường đi qua biểu tượng.

Dụ ngôn không phải là sự thay thế của chân lý,
mà là **hình thức tinh tế nhất của việc diễn đạt chân lý trong
giới hạn con người**.

Vấn đề không nằm ở chỗ “nói hay không nói”.

Vấn đề là:
người nói có thực sự thấy hay không.

Người chưa thấy thì nói nhiều thành rỗng.
Người thấy rồi thì đôi khi im lặng — nhưng khi cần, họ vẫn
nói, và nói trúng.

Do đó, câu “bất khả thuyết” chỉ có giá trị trong một nghĩa duy
nhất:

Nó nhắc rằng lời nói không phải là chân lý.

Nhưng nếu biến nó thành:

chân lý không thể được nói ra dưới bất kỳ hình thức nào

thì đó là một sự cực đoan — và mọi cực đoan đều là dấu hiệu của nhận thức chưa chín.

Nói cho gọn:

- Pháp không bị giam trong lời
- Nhưng cũng không đứng ngoài mọi khả năng biểu đạt

Ánh Sáng không câm.

Chỉ là kẻ chưa quen ánh sáng thì không hiểu được cách nó nói.

Và vì thế, câu hỏi đúng không phải là:

“Pháp có thể nói hay không?”

mà là:

Ai đang nói — và họ đang thấy đến đâu?

— Người Đi Trong Gió • Lữ Khách Bình Minh ~ | *